

Говор првог потпредседника Владе Републике Србије и министра спољних послова Ивице Дачића на седници Савета безбедности Уједињених нација о раду УНМИК-а:

„Поштовани господине председавајући,
Уважени чланови Савета безбедности,

Даме и господо,

Дозволите ми да изразим задовољство што се обраћам Савету безбедности поводом разматрања најновијег извештаја генералног секретара о раду мисије Уједињених нација на Косову и Метохији. Желео бих да захвалим свим уваженим чланицама овог тела на континуираној пажњи коју посвећујете питању Косова и Метохије. Настављајући се на конструктивну сарадњу, остварену током петнаест година од успостављања привремене управе УН-а на Косову и Метохији, уверен сам да ћемо доследним залагањем и заједничким напорима, на основама резолуције Савета безбедности 1244 (1999), доћи до циља којем сви тежимо – до проналажења политичког решења за питање Косова и Метохије.

Желео бих да поновим нешто што сам у више прилика рекао пред овим уваженим телом - присуство мисије УН од суштинског је значаја за стабилност у јужној српској покрајини и за стварање услова који треба да воде у правцу трајног и одрживог решења питања Косова и Метохије. Србија веома цени ангажман УНМИК-а на стварању услова за миран суживот становника на Косову и Метохији, безбедност свих тамошњих заједница и поштовање њихових људских права. Такође, ценимо допринос других међународних организација које преко својих мисија, под окриљем Уједињених нација, чине саставни део међународног цивилног и безбедносног присуства у нашој јужној покрајини, попут КФОР-а, ЕУЛЕКС-а и ОМИК-а, као и специјализованих агенција УН-а.

Посебно уважавамо напоре које специјални представник генералног секретара УН-а господин Фарид Зариф улаже на плану надгледања имплементације мандата УНМИК и координације међународног цивилног и безбедносног присуства.

Господине председавајући,

Након формирања владе у Приштини, а што је и у Извештају пред нама издвојено као једно од кључних политичких догађања, Србија очекује да ће бити превазиђен политички вакуум, што би требало да допринесе наставку имплементације до сада постигнутих

договора у Бриселском дијалогу. Очекујемо, такође, да ће наставак дијалога на високом нивоу, у Бриселу 09. фебруара ове године, дати додатни подстицај започетом процесу нормализације односа између Београда и Приштине.

Господине председавајући,
Влада Републике Србије је у потпуности посвећена дијалогу са Привременим институцијама самоуправе у Приштини. Суштина процеса нормализације односа је проналажење правих одговора на питања која оптерећују живот становника Косова и Метохије и онемогућавају испуњавање њихових основних права. То се може остварити једино кроз дијалог, базиран на искреном разумевању потреба и интереса друге стране и на спремности за компромисе. Драго ми је што је, у том контексту, у Извештају издвојена посета председника Владе Републике Србије Александра Вучића Косову, поводом Православне нове године, и цитиране његове поруке о неопходности суживота и изградње стабилне будућности српске заједнице са њиховим албанским комшијама. Међутим, сенку на ову посету баца инцидент у вези са групом Албанаца која је насрнула на колону возила највиших државних представника Републике Србије, а што Извештај пред нама не спомиње.

Србија је дијалогу са Приштином приступила отворено и са искреном жељом да се пронађу практична решења која ће омогућити нормалан живот свих становника Косова и Метохије, у склопу ширег процеса евроинтеграција. Томе треба да допринесе и учешће Срба у политичком животу на Косову и Метохији. У том контексту поменуо бих учешће представника Српске листе у раду владе у Приштини на министарским и другим позицијама у њеним институцијама.

Уважени чланови Савета безбедности,

Влада Републике Србије савесно, доследно и у предвиђеним роковима, испуњава све своје обавезе проистекле из до сада постигнутих договора у склопу Првог споразума о принципима нормализације односа, потписаног у Бриселу, 19. априла 2013. године.

Изражавам задовољство што је у актуелном Извештају препознат значај формирања Заједнице српских општина, а што је дефинисано као кључно питање у непосредном наставку имплементације Бриселског споразума.

Желим да нагласим да, у даљем дијалогу са Приштином, за Републику Србију остају кључна питања повратка интерно расељених лица, положај Српске православне цркве и имовинска питања.

Желео бих да искористим ову прилику да нагласим да Влада Републике Србије спроводи и други, раније постигнути договор о регионалном представљању и сарадњи. Тим договором је прецизиран обим и начин учешћа представника Приштине у регионалним активностима, иницијативама и форумима. У последње време се суочавамо са настојањима да се представници Приштине укључе у рад међународних организација изван контекста поменутог договора, који за Србију нису прихватљиви. Ова питања треба разматрати у оквиру нашег дијалога са Приштином.

Господине председавајући,

Србија поздравља рад УНМИК-а на плану мониторинга положаја невређених заједница на Косову и Метохији, у сарадњи са ОЕБС-ом и другим мисијама присутним у Покрајини.

Влада Републике Србије придаје велики значај проналажењу адекватног решења за интерно расељена лица с Косова и Метохије. Стварање реалних услова за њихов повратак један је од кључних фактора у процесу помирења. На жалост, чак ни петнаест година након окончања конфликта не постоје услови за остварење одрживог повратка интерно расељених лица на Косово и Метохију, првенствено због непостојања одговарајућег интереса за ово питање на страни привремених институција у Приштини. Ова тужна чињеница констатује се и у редовним извештајима генералног секретара Уједињених нација о раду УНМИК-а и у извештајима УНХЦР-а.

Подсетио бих да се Србија налази у врху лествице у Европи по броју интерно расељених лица. Њих је са Косова и Метохије скоро 230.000. Од тога се, према подацима УНХЦР-а, а што евидентира и Извештај пред нама, у самој Покрајини налази њих око 17.000, највећим делом Срба.

Повратак на Косово и Метохију остварило је мање од 5% интерно расељених. Према подацима УНХЦР-а, на Косово и Метохију се из остатка Србије вратило 12.145 лица. Свега 1,9% (око 4.000) остварило је одржив повратак, а 70% од овог броја су повратници који нису српске националности.

Последњи подаци УНХЦР-а, цитирани у актуелном Извештају УНМИК-а, потврђују континуитет опадајућег тренда и бележе да је у последњем тромесечју реализован повратак само 149 особа из централне Србије на Косово и Метохију.

Напоменуо бих да је, из досадашњих искустава са радом Косовске агенције за имовину, познато да су решења о праву на повраћај имовине само декларативна, а да у пракси Албанци и даље користе српску имовину или се после исељавања поново усељавају без икаквих последица, а Срби још увек нису у могућности да користе своју имовину.

Дужем застоју у повратку расељених лица свакако доприносе физичка небезбедност која се огледа у континуираним нападима на Србе и њихову имовину, а која је додатно подстакнута атмосфером некажњивости за злочине извршене над Србима. Ово илуструју и бројни безбедносни инциденти приликом покушаја Срба из Ћаковице, којих је до 1999. године тамо било 12.000, да посете своје куће и градско гробље. Један од таквих инцидената се догодио 6. јануара, када је каменован аутобус у којем је било око 40 расељених Срба из Ћаковице. Једини министар у Влади Косова који је осудио овај инцидент је Александар Јаблановић, што је резултирало његовом сменом. То насиље према повратницима, смена министра Јаблановића и насилне демонстрације у Приштини стварају атмосферу мржње према српском народу на Косову, као и додатни осећај неповерења и небезбедности. Уместо да Приштина искористи конструктиван приступ Србије, која је позвала српски народ да учествује на изборима и да учествује у влади, створена је атмосфера политичке нестабилности и антисрпске кампање, што је супротно

циљевима због којих се води дијалог у Бриселу.

Томе у прилог говоре и подаци ОЕБС-а, доступни у Извештају пред нама, о преко 230 забележених безбедносних инцидената који погађају повратничка места, у периоду од августа 2012. до 2014. године.

С тим у вези, истакао бих да је присуство КФОР-а у овако још увек нестабилним околностима, неопходно и да се не сме ићи ка даљем смањењу трупа. Очекујем да КФОР настави свој ангажман у складу са постојећим мандатом, а у оквиру надлежности предвиђених, како Војно-техничким споразумом, тако и Резолуцијом СБ УН 1244.

У овом контексту, упозорио бих и на правну небезбедност, која се огледа у систематском опструирању имовинских права Срба, нарочито расељених, те присутну политичку опструкцију процеса интеграције правосудних органа на северу Косова и Метохије, сходно обавезама из Бриселског споразума.

Уважени чланови Савета безбедности,

Србија сматра својом обавезом да се пронађе одговарајуће решење како би се обезбедили услови за нормалан живот ових лица, која својевремено нису својом вољом напустила своје домове. У светлу забринутости због спорог напретка у остваривању добровољних повратака на Косово и Метохију, а у жељи да се појачају напори на овом плану, Влада Републике Србије иницирала је формирање новог консултативног тела, у чији рад су укључене и УН и друге међународне и регионалне организације, као и косовски министар за заједнице и повратак.

Стварању услова да српско и друго неалбанско становништво ужива основна људска права и права која им припадају као невећинском становништву на Косову и Метохији свакако би допринело побољшању опште атмосфере за повратак интерно расељених.

Господине председавајући,

Осуђујемо сваку врсту скрнављења верских објеката било које религије. У том смислу, и даље узнемиравају поруке које су се односиле на ИСИЛ, "будући Калифат", ОВК и Албанску националну армију на српском православном манастиру из 14. века Високи Дечани који је уврштен на Листу светске баштине УНЕСКО. Разлог за нашу дубоку забринутост овим поводом, јесте не само скрнављење овог споменика културе светског значаја, већ и чињеница да се он скрнави исписивањем порука у славу терориста у тренуцима када међународна заједница улаже толике напоре супротстављајући се овом злу и највећој претњи миру и стабилности у свету.

Са забринутошћу упозоравам да се скрнављење српских манастира наставља, те су у ноћи између 4. и 5. децембра 2014. године на зиду, у порти манастира Свети врач Козма и Дамјан, исписани графити „УЧК“ и „Косово“, упркос обезбеђивању манастира од стране Косовских полицијских снага.

Дозволите да нагласим да ово представља, не само претњу и увреду упућену Српској православној цркви и њеном свештенству, већ и начин застрашивања преосталог православног живља на Косову и Метохији, који су махом Срби. Користим ову прилику да укажем на потребу увођења додатних мера на плану заштите српске културне и верске баштине на Косову и Метохији. Напади на ове објекте истовремено су напади на идентитет Срба и имају директан утицај на њихов осећај сигурности и прихваћености у локалној средини. Поновно исписивање графита на културном добру које се налази листи УНЕСКО добара „у опасности“ доводи у питање посвећеност надлежних органа у Покрајини да заштите и очувају српске културне и верске баштине. Истовремено, сведоци смо одвијања паралелног процеса мењања историјских чињеница у циљу маргинализације и елиминисања присуства Срба и Србије из историје Косова и Метохије.

Господине председавајући,

Дозволите ми да нагласим да је потреба појачане безбедности у последњем периоду добила додатну димензију, везану за борбу против терористичких претњи, а у контексту јачања насилног екстремизма на глобалном плану. Република Србија, као један од коспонзора резолуције Савета безбедности 2178 (2014), предузима све потребне мере на плану сузбијања финансирања и организовања тероризма и све масовнијег феномена регрутовања страних плаћеника који се придружују оружаним терористичким организацијама на Блиском истоку, попут ИСИЛ.

Србија ће наставити да одлучно делује на сузбијању тероризма у свим његовим појавним облицима. Очекујемо да међународне мисије присутне на Косову и Метохији и тамошње Привремене институције самоуправе, у оквиру својих надлежности, допринесу овој нашој заједничкој борби, која има глобални значај.

Господине председавајући,

У контексту приоритетног значаја који Влада Републике Србије придаје решавању имовинских питања на Косову и Метохији, желео бих да скренем пажњу на присутне процесе приватизације које спроводи Косовска агенција за приватизацију, а који су у супротности са међународним и европским конвенцијама о људским правима. Сам УНМИК је својевремено оценио да се ради о процесу у супротности са резолуцијом Савета безбедности 1244 (1999), будући да Косовска агенција за приватизацију није основана на основу закона који на Косову и Метохији важе у складу са резолуцијом Савета безбедности 1244.

Посебно је наглашена тенденција приватизације јавних и друштвених предузећа у срединама са већинским српским становништвом. Ова предузећа се продају лицима албанске националности. Желим да нагласим да није спорна националност лица која долазе у њихов посед, већ искључиво чињеница да се ради о нелегалним радњама мотивисаним уништавањем економских ресурса у српским срединама.

Користим ову прилику и да се осврнем на актуелно имовинско питање комбината „Трепча“, уз наглашавање да би за Републику Србију свако друго решење овог питања,

осим оног постигнутог у оквиру Бриселског споразума, било неприхватљиво. Посебно забрињава покушај покрајинске владе у Приштини да, без консултација са представницима српске заједнице на Косову и Метохији, усвоји Закон о изменама и допунама Закона о јавним предузећима. Тиме је прекршен члан 2. Коалиционог споразума на бази кога је формирана актуелна Влада у Приштини о обустави даље приватизације у српским срединама и договор да се о имовини разговара у Бриселу уз посредовање Европске коморе и Европске комисије.

Уверен сам да смо сви свесни значаја поштовања власничких права, било да се ради о приватној или државној имовини. У том смислу, неопходно је обезбедити да све активности на Косову и Метохији везане за приватизацију буду враћене у важеће правне оквири. Посебно зато што активности на овом плану у јужној српској покрајини неминовно имају етничку конотацију, што је у демократском свету недопустиво.

Уважени чланови Савета безбедности,

Не може се довољно нагласити значај континуираног надгледања и оцене рада правосудних и других органа Привремених институција на Косову и Метохији, те одговарајуће процене њихове спремности да преузму извршне надлежности које сада има ЕУЛЕКС, као што је предвиђено одлуком о продужењу мандата и реконфигурацији ЕУЛЕКС из јуна месеца 2014. године.

Србија је у више наврата указивала на неопходност континуираног надзора и одређивања адекватних критеријума за оцену рада институција од стране за то задужених мисија које под окриљем УН-а делују на Косову и Метохији.

Са жаљењем примећујемо да је актуелна ситуација на Косову и Метохији делом одраз неодговарајућих стручних капацитета привремених институција у Приштини. Европска комисија је у свом Извештају о напретку Косова у 2014. години, изразила "озбиљну забринутост" у вези са независношћу, одговорношћу и непристрасношћу судства на Косову и Метохији. Исти Извештај указује на потребу конкретнијих резултата на плану борбе против организованог криминала, корупције, прања новца и финансирања тероризма. У Извештају ОЕБС-а о раду првостепених судова, у првој половини 2014. године, између осталог је указано на пропусте попут недостатка одговарајућег превођења у предметима против припадника неветинских заједница, као и на чињеницу да више од половине донетих одлука није било правно аргументовано. О хаотичном стању у правосуђу на Косову и Метохији говори и случај суђења бившим припадницима Ослободилачке војске Косова, оптуженим за чињење ратних злочина у детенционом центру у месту Клечка. Додатну сумњу у непристрасност косовског правосуђа побуђује и случај Оливера Ивановића, једног од политичких лидера Срба који је годину дана у притвору, а судски процес против њега је на самом почетку.

Господине председавајући,

Актуелна ситуација на Косову и Метохији представља потврду наше оцене да још увек нису испуњени услови, у складу са резолуцијом 1244 (1999), за пуни пренос надлежности на Привремене институције самоуправе у Покрајини. Чињеница да су те надлежности поверене ЕУЛЕКС-у не умањује овлашћења и одговорност специјалног представника

генералног секретара УН.

Очекујем да ће ЕУЛЕКС, у оквиру свог мандата, наставити да испуњава своје извршне надлежности у области владавине права имајући у виду реалну процену ситуације на Косову и Метохији у овој области.

Користим ову прилику да похвалим напоре уложене у истрагу навода из Извештаја сенатора Дика Мартија о нехуманом третману људи и илегалној трговини људским органима на Косову. Поздрављам рефлексiju из Извештаја пред нама о потреби ургентног формирања специјалног суда ради процесуирања случајева из налаза Специјалне истражне јединице ЕУ.

Уважени чланови Савета безбедности,

Србија је посвећена процесу помирења. Сматрамо да је за то важно суочавање са сопственом прошлoшћу, а у том контексту и расветљавање судбине несталих лица. Ово је пре свега важно због породица несталих, а тиме се доприноси и процесу међуетничког помирења у Покрајини. На плану расветљавања судбине несталих, наши експертски и стручни тимови остварују сарадњу са УНМИК и ЕУЛЕКС и са надлежним органима на Косову и Метохији.

Процес међусобног помирења не може бити потпун без судског процесуирања бивших припадника ОВК-а, одговорних за прогон Срба, Рома и других неалбанаца, али и њихових политичких противника међу косовским Албанцима. Очекујемо да ће, бити створени неопходни услови за процесуирање бивших припадника ОВК-а, осумњичених за ратне злочине и злочине против човечности.

Господине председавајући,
Уважени чланови Савета безбедности,

На крају, желео бих да још једном укажем да проналажење трајног и одрживог решења за Косово и Метохију представља национални приоритет Србије. До овог решења можемо доћи једино кроз преговоре и дијалог са Привременим институцијама самоуправе у Приштини, уз уважавање легитимних интереса албанског, српског и осталог становништва Косова и Метохије, на основама резолуције Савета безбедности 1244 (1999).

Решење питања Косова и Метохије мора бити у интересу наших грађана, којима треба да се омогући живот у нормалним условима и безбедан суживот свих заједница. На путу ка решењу морамо остварити процес међусобног помирења. Томе ће свакако допринети започети процес усвајања европских стандарда и вредности на путу којим се цео регион креће ка Европској унији. Сматрамо да посвећеност европским интеграцијама представља главну покретачку снагу нормализације односа Београда и Приштине. Очекујемо и да Европска унија настави да својим активним ангажманом олакшава наш дијалог са Приштином.

Желео бих да са овог места позовем политичке лидере у Покрајини да, након што су деблокадом политичког процеса у Приштини створени услови, уложе додатне напоре за наставак дијалога, пре свега у интересу становништва на Косову и Метохији.

Влада Републике Србије ће свакако наставити да се активно ангажује на плану примене Бриселског споразума, у интересу мира, економског бољитка и помирења.
Хвала вам на пажњи."